

позовної заяви без розгляду, або в разі відмови позивача від позову чи визнання позову відповідачем.

Завершення процедури врегулювання спору процесуально оформлюється ухвалою суду, в якій одночасно вирішується питання щодо поновлення провадження у справі.

У випадку, якщо процедура врегулювання спору за участю судді не призвела до вирішення спору по суті мирним шляхом, розгляд справи продовжується у тому ж суді, однак передається на розгляд іншому судді, порядок визначення якого встановлено статтею 33 ЦПК України.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України в редакції від 13.08.2020 року. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n228>.
2. Декларація Комітету міністрів Ради Європи «Гарантувати довгострокову ефективну діяльність Європейського суду з прав людини». Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_673#Text

Нікітіна Тетяна Олегівна

аспірант кафедри цивільного процесу Інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВИ СУДОВОМУ ВРЕГУЛЮВАННЮ СПОРІВ, ЩО
ВИНИКАЮТЬ З ВІДНОСИН ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ МЕДИЧНОМУ ПРАЦІВНИКУ**

Пандемія коронавірусу Covid-19 2020 року, безперечно, призвела до виникнення різноманітних ситуацій, пов'язаних з порушення прав як пацієнтів, так і медичних працівників, в наслідок яких цим суб'єктам було заподіяно шкоду, відшкодування якої потребує запровадження відповідних ефективних юридичних механізмів. З метою забезпечення такого захисту вимагає значного удосконалення весь комплекс способів та механізмів позасудового або альтернативного вирішення таких спорів. Зокрема, на наше переконання, з метою попередження великої кількості звернень до судів, необхідним уявляється

запровадження ефективних досудових способів вирішення спорів, що виникають з відносин заподіяння шкоди медичному працівнику, що постраждав під час виконання своїх професійних обов'язків – у разі захворювання або смерті від коронавірусу.

Згідно чинного законодавства, медичні працівники, які захворіли на COVID-19 під час виконання професійних обов'язків, або члени сімей таких медичних працівників у випадку їх смерті, мають право на страхові виплати, передбачені Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [1] та Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб» після визнання захворювання пов'язаним з виробництвом» [2].

Існуючий порядок страхових виплат може бути вдосконалений з метою забезпечення ефективного та своєчасного захисту прав медичних працівників на отримання таких виплат в зв'язку з захворюванням або смертю медичного працівника в умовах поширення коронавірусу. Зокрема, Порядком здійснення страхових виплат у разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та визначення їх розмірів [3] визначено механізм надання Фондом соціального страхування України страхових виплат медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у разі їх захворювання на COVID-19, та членам їх сімей у разі смерті медичного працівника внаслідок інфікування такою хворобою, передбачених статтею 39 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [2], а також розміри таких страхових виплат.

Водночас, в зазначеному Порядку встановлено, що, якщо судом розглядається питання призначення одноразової допомоги, орган Фонду призначає таку допомогу після набрання судовим рішенням законної сили, а якщо після виплати одноразової допомоги за її отриманням звертаються інші особи, які мають на це право, питання розподілу одноразової допомоги вирішується ними за домовленістю з особами, які отримали таку допомогу, або у

судовому порядку. Отже, альтернативи судовому порядку врегулювання будь-яких спорів, пов'язаних з зазначеними страховими виплатами, чинним законодавством не передбачено.

У разі смерті медичного працівника, що настала внаслідок його інфікування COVID-19 під час виконання професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження, членам сім'ї, батькам, утриманцям померлого медичного працівника проводиться виплата в розмірі 750-кратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року. Члени сім'ї та батьки померлого медичного працівника визначаються відповідно до Сімейного кодексу України [4], або на підставі рішення суду.

Зокрема, практика свідчить про те, що з метою забезпечення реалізації права особи на отримання одноразової допомоги суди розглядають справи про встановлення юридичних фактів, зокрема, факту проживання разом на момент смерті з особою, що померла від COVID-19 [5], факту проживання однією сім'єю жінки та чоловіка [6], матері з донькою [7].

В загальному порядку, такі страхові виплати, передбачені пунктом 2 зазначеного Порядку, призначаються і виплачуються протягом 1 місяця з дня виникнення права на такі виплати за зверненням медичного працівника за зареєстрованим місцем проживання/перебування. Право на отримання страхової виплати настає з дня встановлення медико-соціальною експертною комісією групи інвалідності та ступеня втрати професійної працездатності внаслідок захворювання медичного працівника на COVID-19.

Такий строк встановлений цілком логічно, оскільки особа, постраждала від захворювання, потребує нагальної допомоги. Водночас, варто зауважити, що будь-які судові процеси з можливого розгляду спорів будуть тривати місяці, якщо не роки.

Показовим є рішення апеляційного суду про стягнення моральної шкоди, завданої працівнику внаслідок ушкодження його здоров'я, посиляючись на те, що вона тривалий час працювала в шкідливих умовах, що потягло за собою втрату

професійної працездатності, в якому в частині розміру моральної шкоди, стягнутої з Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Дніпропетровській області в особі Криворізького відділення Управління фонду соціального страхування України в Дніпропетровській області на користь позивача, збільшивши цей розмір з 50 000 грн. до 80 000 грн [8].

Вважаємо, що у зазначених та інших випадках, коли виникають спори щодо страхових виплат медичними працівниками, що були інфіковані COVID-19, а також щодо визначення їх розмірів, варто запровадити ефективні позасудові механізми врегулювання, що могли б пришвидшити та спростити захист прав та інтересів осіб, постраждалих в наслідок пандемії коронавірусу Covid-19.

Зокрема, сьогодні закономірно увага в усьому світі прикута до можливостей позасудового вирішення спорів, що пов'язані з пандемією коронавірусу. Наголошується, що медіація може бути відповіддю на проблеми зростання кількості спорів, що виникають з відносин, які пов'язані з пандемією, оскільки швидкість їх розгляду є важливим елементом захисту порушених прав [9]. Слід також наголосити на тому, що Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) рекомендує сприяти всебічно забезпеченню здоров'я працівників сфери здоров'я з метою забезпечення здоров'я пацієнтів [10]. До спорів, що виникають щодо відшкодування шкоди, завданої медичним працівникам інфікуванням COVID-19 пропонують застосовувати медіацію як потужний, гнучкий та ефективний процес із чудовим досвідом успіху у найважчих та складних випадках [11].

Специфіка врегулювання даної категорії спорів визначається двома особливими факторами: необхідність більшого рівня обізнаності з професійною діяльністю медичних працівників; високий рівень психологічного тиску, якому піддаються медичні працівники у зв'язку з надмірним навантаженням медичної системи. Виходячи з цього, участь медіатора в процедурі урегулювання спорів, що виникають з відносин відшкодування шкоди, завданої медичному працівникові інфікуванням або внаслідок смерті, об'єктивно може сприяти досягненню мирного врегулювання спору на базі досягнення консенсусу,

покращенню психологічного стану потерпілих осіб і, в той же час, забезпечить зменшення навантаження на суди.

Водночас, варто передбачити необхідність створення окремих посад відповідних спеціалістів-медіаторів при органах Фонду соціального страхування України і забезпечити можливість звернення до них у Порядку здійснення страхових виплат у разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та визначення їх розмірів.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення 22 березня 2021 року)
2. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text> (дата звернення 22 березня 2021 року)
3. Порядок здійснення страхових виплат у разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та визначення їх розмірів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-2020-п#Text> (дата звернення 22 березня 2021 року)
4. Сімейний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення 22 березня 2021 року)
5. Рішення Трускавецького міського суду Львівської області від 22 січня 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94818159> (дата звернення 22 березня 2021 року)
6. Рішення Броварського міськрайонного суду Київської області від 14 січня 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95346247> (дата звернення 22 березня 2021 року)
7. Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93029369> (дата звернення 22 березня 2021 року)
8. Постанова Дніпровського апеляційного суду від 26 травня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89507892> (дата звернення 22 березня 2021 року)

9. Kieran Duignan, Chloe Bradbury Covid-19 and medical negligence litigation: Immunity for healthcare professionals? URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0025817220935892> (дата звернення 22 березня 2021 року)
10. Keep health workers safe to keep patients safe. URL: <https://www.who.int/news/item/17-09-2020-keep-health-workers-safe-to-keep-patients-safe-who> (дата звернення 22 березня 2021 року)
11. Eustace D. If Covid-19 Disputes are the Problem, Could Mediation be the Answer? URL: <https://www.dilloneustace.com/legal-updates/if-covid-19-disputes-are-the-problem-could-mediation-be-the-answer> (дата звернення 22 березня 2021 року)

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

**Матеріали
круглого столу**

29 березня 2021 року

Електронне видання